

راهنمای نگارش فیلم‌نامه
برای مجموعه و سریال انیمیشن

نوشته
ماریلین وبر

ترجمه
محمدعلی صفورا

انتشارات دانشکده صدا و سیما

سرشناسه : صفورا، محمدعلی، -
 عنوان و نام پدیدآور : راهنمای نگارش فیلم‌نامه برای مجموعه و سریال انیمیشن / تألیف ماریلین وبر /
 ترجمه محمدعلی صفورا
 مشخصات نشر : تهران: دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری : ۲۴۶ ص.
 شابک : ۸۰۰۰ ریال ۲-۸۳-۸۸۵۷-۹۶۴-۹۷۸ ISBN
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : عنوان اصلی: Animation Scriptwriting: The Writer's Road Map
 موضوع : کارتون سینمایی - نویسندگی
 شناسه افزوده : صفورا، محمدعلی، ۱۳۴۴ - مترجم
 شناسه افزوده : دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران
 رده‌بندی کنگره: ۱۷ ۱۳۹۱ ر ۲۳ و / ۱۹۹۶ PN
 رده‌بندی دیویی: ۸۰۸/۲۳
 شماره شابشناس ملی: ۲۷۸۷۳۱۰

انتشارات دانشکده صدا و سیما

راهنمای نگارش فیلم‌نامه برای مجموعه و سریال انیمیشن

مؤلف: ماریلین وبر

مترجم: محمدعلی صفورا

طراح جلد: فاطمه شیدوشر

صفحه‌آرایی: حبیب میرزاورد

ناظر امور فنی: هوشنگ خیرابی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سروش

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۱

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

شابک: ۲-۸۳-۸۸۵۷-۹۶۴-۹۷۸

کلیه حقوق این اثر متعلق به دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

تهران - خیابان ولی‌عصر (عج)، ابتدای بزرگراه نیاش - دانشکده صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.

معاونت پژوهشی ۲۲۰۱۴۶۵۲ - انتشارات (تلفن و دورنگار) ۲۲۶۵۲۸۴۴ - فروشگاه ۲۲۱۶۸۶۲۰

www.iribu.ir

فهرست

۱۰.....	یادداشت مترجم.....
۱۲.....	تقدیر و تشکر.....
۱۳.....	درباره نویسنده.....
۱۴.....	پیشگفتار.....
۱۵.....	مقدمه.....
۱۹.....	فصل یک: انیمیشن؛ مروری کوتاه.....
۲۰.....	انیمیشن در مقایسه با فیلم زنده.....
۲۲.....	ایده‌های انیمیشنی.....
۲۲.....	شخصیت‌های کارتونی کلاسیک.....
۲۴.....	ایده‌های جدید و بکر.....
۲۵.....	نماینه انیمیشن.....
۳۹.....	فصل دو: ژانرهای کارتونی.....
۴۰.....	هفت مسیر (ژانر) کارتونی.....
۴۷.....	فصل سه: نکته اخلاقی یا آموزه.....
۵۳.....	فصل چهار: ایده مرکزی.....
۵۶.....	انسان در برابر انسان.....
۶۱.....	فصل پنج: جاده بن بست است.....
۶۲.....	پرسش مرکزی.....
۶۵.....	فصل شش: شخصیت‌ها.....
۶۶.....	انواع راننده.....
۶۷.....	راننده تاکسی.....

فصل شانزده: بازنویسی ۲۰۱

فهرست کنترل شخصیت‌ها ۲۰۳

فهرست کنترل صحنه‌ها ۲۰۴

فصل هفده: روند نهایی شدن فیلم‌نامه ۲۱۱

پراکنش داستان ۲۱۳

جمع‌بندی درآورد دوباره می‌تازد ۲۲۳

پیش‌طرح ۲۲۳

خلاصه فیلم‌نامه ۲۲۵

طرح کلی ۲۲۶

واژه‌نامه ۲۳۰

تقدیر و تشکر

بر خود لازم می‌دانم از مسئولین بلند پایه رسانه ملی که حمایت خود را در زمینه تولیدات کیفی انیمیشن همواره اعلام داشته و در پی فراهم کردن شرایطی مناسب برای این تولیدات هستم تشکر کنم. همینطور تشکر ویژه از حسن نیت آقای رضا بهنام راد و آقای سید حسین موسوی و آقای حبیب‌الله مازندرانی به خاطر ایجاد بستری علمی و کارشناسانه در مدیریت تولیدات انیمیشن در مراکز سیمای استان‌ها.

و نیز قدردان تمامی کسانی هستم که در ترجمه این کتاب به من یاری رساندند. از دوست عزیز آقای محمود بیژنی که در ترجمه بخش‌هایی از کتاب به من یاری رساندند. از خانم فرناز خورشیدخت که علاوه بر ترجمه قسمت‌هایی از آن، زحمت بازخوانی آن را تقبل کردند، و نظرات سازنده‌ای نیز ارائه نمودند. از خانم آزاده سعید بسطامی که در مراحل مختلف این ترجمه به ویژه یافتن معادل‌هایی مناسب، تلاشی پیگیرانه داشتند، و در نهایت از آقای ابراهیم حقیقی و همه سازندگان انیمیشن و دانشجویان خودم که مشوق من برای به پایان رساندن این کتاب با تمام سختی‌ها بودند.

محمدعلی صفورا

بهار ۱۳۹۱

درباره نویسنده

خانم ماریلین وبر در طول سال‌های گذشته به عنوان یک نویسنده حرفه‌ای در لوس آنجلس فعالیت کرده است. او که M.F.A (فوق لیسانس) خود را از، «انستیتو فیلم آمریکا» دریافت کرده، کار خود را با برنامه نویسی، و نگارش کارتون‌های صبح یکشنبه و فیلم نامه‌های ایمیشن تلویزیونی شروع کرد، و بعدها به کار نگارش درام‌های ماجراجویانه برای تلویزیون پرداخت.

ماریلین وبر نامزد دریافت جوایزی از «جایزه آکادمی» و HUMNITAS شده است. علاوه بر این آثار و فعالیت‌های او برنده جوایز متعددی از جمله جایزه فیلم نامه از جشنواره فیلم تگزاس، کاننید نیاد نویسندگان آمریکا، دریافت جایزه برای ارتقاء و گسترش آموزش در برنامه‌های تلویزیونی، جایزه کتابخانه انجمن آمریکا، و برنده فستیوال هند شده اند.

وی به عنوان نویسنده آزاد برای شبکه‌هایی همچون ABC و CBS و برای استودیوهایی نظیر یونیورسال و دیزنی کار کرده است. فیلم نامه‌های او از سوی تهیه کنندگان گوناگون از جمله در Hearest Entertainment، Paramount Pictures و Saban Entertainment انتخاب شده است. فیلم «شامد قتل» او از جمله آثاری است که توسط سابان انترتینمنت تهیه شده است. نگارش یک ناول تاریخی و بازپرداخت آن در قالب یک مجموعه کارتون‌ی کوتاه (mini-series) و مجموعه‌های دیگر کارتون از جمله دیگر کارهای اوست.

خانم وبر دوره‌های جامع نویسندگی خلاق را در دانشگاه جان هاپکینز گذرانده و نیز سمینارهای مستقلی را در زمینه فیلم نامه نویسی و نگارش متون ایمیشن برگزار کرده است. در مواردی نیز او در قالب تحلیل گر متون، به ارائه مشاوره نیز پرداخته است. او که عضو «انجمن نویسندگان آمریکا» است، یکی از داوران جوایز «CableAce» در بخش نگارش دراماتیک نیز بوده است.

او به فعالیت‌های مستقل خود در تلویزیون و تهیه کنندگی و کارگردانی فیلم «بلند سینمایی» نیز ادامه می‌دهد.

پیشگفتار

این کتاب (نقشه راه نویسنده) به شما این امکان را می‌دهد تا با سرعت دلخواه به مسیر خود ادامه دهید، هر چند توصیه می‌کنم نگذارید بین مطالعه فصل‌ها فاصله زیادی بیفتد، مگر به دلیل خاص. اگر برنامه تان اجاره نمی‌دهد به طور هفتگی روی تمرین‌ها کار کنید، بهتر است قبل از مطالعه بقیه کتاب، فصل‌های پیشین را مرور کنید.

نکته مهم این است که نباید به دلیل شور و علاقه‌ای که دارید برای نگارش نخستین متن انیمیشن خود اتمام هیچ یک از تمرین‌ها را نادیده بگیرید. این تمرین‌ها سنگ بنای کار بوده و هر یک از آنها برای این طراحی شده اند که به شما کمک کنند عناصر قصه را در کارتون‌های دیگر پیدا کنید؛ عناصری که به طرح و تکمیل متن خود شما کمک خواهند کرد.

در فصل‌های آغازین، در بخش تمرین‌ها از شما خواسته می‌شود تعدادی کارتون تماشا کنید. دقت داشته باشید کارتون‌هایی را انتخاب کنید که آنها را بارها و بارها ندیده باشید، چون باید آنها را در سراسر کتاب بررسی کنید. همزمان با بررسی و مطالعه سایر مجموعه‌های کارتونی، کار نگارش متن خود را نیز آغاز خواهید کرد. این کتاب شما را در سراسر روند نگارش و در هر گام از مسیر کار بر روی بخش‌های مختلف راهنمایی می‌کند، تا جایی که به خط پایان برسید و در فیلم‌نامه انیمیشن تلویزیونی را پیش روی خود داشته باشید.

نگارش متن انیمیشن یک روند است. برای توفیق در این کار و تبدیل شدن به یک نویسنده انیمیشن، باید پشتکار، علاقه، سخت‌کوشی و دانش لازم در روند تولید انیمیشن را داشته باشید. «نقشه راه نویسنده» دانش لازم برای ایده‌یابی و نیز چگونگی جای دادن این ایده‌ها در یک متن مفرح و همراه با طنز را در اختیار شما قرار می‌دهد. بقیه کار با خود شماست. پس دست به کار شوید: آماده، حرکت!

این کتاب برای آن دسته از نویسندگانی نوشته شده که می‌خواهند به میزان جسارت و توانایی‌های نویسندگی خود در نگارش متون انیمیشن بیفزایند. مطالعه کتاب برای نویسندگان تازه کار نیز سودمند است. چنانچه به نویسندگی علاقمند هستید و تاکنون به اندازه کافی بزرگ نشده‌اید و (به لطف وجود برنامه‌های انیمیشن) هنوز کارتون تماشا می‌کنید، پس چرا این دو را درهم نیامیزید؟ نگارش متون انیمیشن علاوه بر اینکه کاری لذت‌بخش است، می‌تواند یک منبع کسب درآمد عالی نیز باشد (لزومی به تذکر نیست که در این صورت بهانه‌ای واقعی برای تماشای کارتون خواهید داشت، چون می‌خواهید درباره کارتونها تحقیق و مطالعه کنید!).

به عنوان یک نویسنده، ورود به حوزه نگارش متون انیمیشن از ورود به قلمرو تلویزیون یا فیلم زنده، معمولاً امکان‌پذیرتر است. شما اغلب می‌توانید بدون داشتن یک کارگزار یک نسخه از متون انیمیشن خود را برای خواندن به یک ویراستار داستان برسانید. همچنین به نسبت نویسندگی برای تلویزیون و یا سینما، در زمینه نگارش متون انیمیشن، رقابت چندانی وجود ندارد. این امر بیشتر ناشی از این واقعیت است که نویسندگی انیمیشن مورد حمایت انجمن نویسندگان آمریکا قرار ندارد.

حتی با وجود این شرایط، نویسندگی برای انیمیشن می‌تواند برای یک نویسنده حکم یک معدن طلا را داشته باشد، خصوصاً برای آن عده‌ای که کار نویسندگی را تازه آغاز کرده اند. با وجود شبکه‌های کابلی همچون برادران وارنر (Warner Brothers)، نیکلودئون (Nickelodeon) و فاکس (FOX) در کنار شبکه‌های بزرگ کارتونی‌های صبح یکشنبه، نویسندگان انیمیشن به نسبت گذشته مشتریان بیشتری دارند. (اگر دقت کرده باشید «شبکه کارتون» (The Cartoon Network) را جزو شبکه‌های بالا نیاورده‌ام. به این دلیل که این شبکه عموماً از انیماتورهایی استفاده می‌کند که کار نگارش و متحرکسازی مجموعه‌های این شبکه را خودشان انجام می‌دهند.)

این کتاب، «نقشه راه نویسنده» از طریق مقایسه‌هایی ساده، اصول نویسندگی برای انیمیشن را به شما نشان خواهد داد. در این کتاب تفاوت‌های بین متون انیمیشن و فیلم زنده توضیح داده شده، ژانرهای کارتونی مورد بررسی قرار خواهد گرفت و به ساختارهای اصلی انیمیشن، یعنی متون ۲۲ دقیقه‌ای، ۱۱ دقیقه‌ای و ۷ دقیقه‌ای پرداخته خواهد شد.

علاوه بر این، انواع شخصیت و ساختمان صحنه مورد بررسی قرار می‌گیرد و تمهیدات دیالوگ نویسی و مکانیسم‌های طنز و شوخی مورد استفاده در نویسندگی انیمیشن آموزش داده می‌شود.

این کتاب شامل نویسندگی برای فیلم‌های بلند انیمیشن نیست، اگرچه بسیاری از موضوعات مطرح شده در آن زمینه نیز قابل تعمیم می‌باشد. (برای آن دسته از کسانی که می‌خواهند فیلم نامه بلند انیمیشنی بنویسند، به کارگیری قواعدی که در این کتاب آمده به همراه ساختار ارائه شده در کتاب «فیلم نامه نویسی: نقشه راه نویسنده» توصیه می‌گردد).^۱

خواهید دید که در نویسندگی برای انیمیشن باید‌ها و نبایدها، و همچنین خط‌های مشخصی وجود دارد که باید از آنها آگاه باشید. در «نقشه راه نویسنده» از اصطلاحات مرتبط با روند نویسندگی انیمیشن نیز تعاریفی ارائه می‌شود. اصطلاحاتی چون Springboards خلاصه طرح، Premise پیش طرح، Treatment خلاصه فیلم نامه و Beat outline طرح کلی. در فصل پایانی چگونگی ارائه متون به ویراستاران داستان و پرداخت خلاصه داستان، تشریح می‌شود.

این کتاب روش کار را به کسانی که دارای ایده‌ای برای تولید سریال و مجموعه انیمیشنی هستند و می‌خواهند آن را در قالب متن درآوردند، نشان خواهد داد. برای آن

^۱ کتاب دیگری از همین نویسنده، در ارتباط با فیلم‌نامه نویسی برای فیلم‌های سینمایی انیمیشن، که در ایران ترجمه شده است. (م)

عده‌ای از شما که می‌خواهید برای مجموعه‌های کارتونی موجود نیز داستان‌های تازه‌ای بنویسید، این کتاب راهنمایی خواهد بود تا متون تازه را خلق کنید. از رهگذر انجام تمرین‌های گوناگون، خلاصه داستان‌ها را خواهید نوشت و تا پایان کتاب، دو فیلم نامه انیمیشن تلویزیونی خواهید داشت.

فارغ از این که به دنبال چه نوع بهره‌گیری از «نقشه راه نویسنده» هستید؛ کتاب به شیوه‌ای ساده حرکت شما را در جاده نویسندگی انیمیشن تسریع خواهد کرد. این کتاب چکیده و ماحصل تمام چیزهایی است که در طول ده سال کار حرفه‌ای خود در زمینه نویسندگی برای انیمیشن آموخته‌ام؛ و نیز اطلاعاتی که در طول این سال‌ها، چه در داخل ایالات متحده و چه در خارج از کشور، از مدیران اجرایی داستان و انیماتورها گردآوری کرده‌ام.

بنابراین چنانچه عاشق کارتونی و نوشتن هستید، خواندن کتاب را شروع کنید. زمانی که مطالعه فصل اول را به پایان بردید، پای در راه یک حرفه لذت بخش و هیجان انگیز گذاشته‌اید.